

NICULESCU

TOM SHORE

Spionul pelerin

Războiul meu secret
cu Putin, KGB, Stasi

Tom Shore a intrat în Armata Britanică în 1970, la câteva zile după cea de-a optsprezecea sa aniversare. În 1987 împlinea 17 ani de activitate, cea mai mare parte fiind desfășurată în cadrul Forțelor Aeropurtate și al Forțelor Speciale Britanice. Era subofițer brevetat și, la fel ca mulți alții care au această profesie, după ani de excese fizice, parașutări militare și marșuri peste munți, cărând în spate greutăți prea mari, ud până la piele și înghețat de frig, care au dus la o mulțime de traumatisme la nivelul membrilor inferioare, s-a îndreptat spre Armata Britanică a Rinului staționată în Germania de Vest. Dar în iulie 1989, când a fost chemat la Londra pentru o întâlnire matinală în Parcul Victoria, din cartierul East London, totul s-a schimbat.

Cum începea să dea semne de nerăbdare și îl plictisea rutina de zi cu zi din Armata Rinului, a acceptat provocarea. O decizie care a schimbat nu doar destinul lui, ci și pe cel al lumii în care trăim astăzi. Urma să descopere că nimic nu era așa cum părea.

Tom Shore

Spionul pelerin

Războiul meu secret
cu Putin, KGB, Stasi

Traducere: Magda Dumitru

NICULESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SHORE, TOM

Spionul pelerin : Războiul meu secret cu Putin, KGB, Stasi / Tom Shore ;

trad. de Magda Dumitru. - București : Editura Niculescu, 2020

ISBN 978-606-38-0313-0

I. Dumitru, Magda (trad.)

355.40

© Tom Shore 2018

First published in Great Britain in 2018 by Coronet. An Imprint of Hodder & Stoughton.

An Hachette UK Company

Titlu original: *PILGRIM SPY. My Secret War Against Putin, the KGB and the Stasi*,
by Tom Shore

© Editura NICULESCU, 2020

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 314 88 55

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 380, 021 312 97 82

Redactor: Anca Natalia Florea

Tehnoredactor: Lucian Curteanu

Coperta: Carmen Lucaci

ISBN 978-606-38-0313-0

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

Prolog

CEEA CE URMEAZĂ SĂ CITIȚI este o poveste adevărată. O poveste care nu a fost spusă sau mărturisită niciodată. Nici măcar celor mai apropiați prieteni. Nici măcar soției mele. Nimănui.

Nu este o glorificare a războiului. Este o relatare faptică nemijlocită a evenimentelor care s-au petrecut în spatele Cortinei de Fier în timpul ultimelor luni ale Războiului Rece, între august și noiembrie 1989. Pe măsură ce anul se apropia de sfârșit, lumea privea în tăcere, așa cum făcuse mai mult de douăzeci și opt de ani, în timp ce o națiune făcea tot ce putea pentru a se elibera de sub călcâiul unui opresor brutal prin proteste pașnice. Dar pe măsură ce numărul demonstrațiilor creștea, iar statul est-german răspundea cu violență, intimidare și condamnări la închisoare, în spatele cortinei, în secret, se plănuia altceva. Istoria Europei din a doua parte a secolului XX și de după aceea ar fi fost cu totul alta dacă planul ar fi reușit.

Aceasta este povestea unui om, care, fără să aibă nicio vină, s-a trezit la locul potrivit, în momentul nepotrivit. Sau, așa cum am ajuns să cred acum, la locul nepotrivit, în momentul potrivit. Un soldat de carieră implicat într-o situație extrem de periculoasă, mânat de dorința de a supraviețui, încercând în același timp să-i protejeze pe cei pe care îi considera prieteni și

tovarăși. Unii vor spune că ceea ce se aștepta de la mine în acel moment era de-a dreptul absurd, dar mie îmi place să cred că orice soldat din Forțele Speciale ar fi făcut la fel cum am făcut eu în situația extraordinară în care am fost pus în ultimele luni ale Războiului Rece.

Așa cum am spus, nu am vorbit cu nimeni despre ceea ce s-a întâmplat în acele întunecate zile, nici măcar cu soția mea – deși ea a fost cea care a trebuit să suporte urmările neplăcute: tăcerile îndelungate, labilitatea mea emoțională, nevoia de singurătate, toate provocate de intensele sentimente de vinovăție și regret.

Sunt unii care vor întreba de ce spun povestea aceasta acum, după toți acești ani. Răspunsul pe scurt este că, la treizeci de ani de la acele evenimente, mai toți cei implicați fie au murit, fie s-au retras de mult din activitate. Nu sunt dezvăluite secrete operaționale și nu sunt puse în pericol viețile unor oameni. Cu toate acestea, faptul că un soldat britanic a acționat în spatele Cortinei de Fier singur, o perioadă de aproape patru luni, ar putea provoca încă o oarecare surprindere. Dar eu cred că acesta este un episod important, ce trebuie făcut public. Iar dacă eu nu povestesc ceea ce s-a petrecut cu adevărat în acele ultime luni ale anului 1989, episodul acesta nu s-ar afla probabil niciodată. În plus, la fel ca multe alte istorii ce merită ascultate, povestea mea are un mesaj inerent care, dacă va fi ignorat, va avea consecințe grave.

În urmă cu treizeci de ani, dictaturile europene reprezentau o realitate sumbră pentru mulți est-europeni și pentru vecinii lor dinspre Vest. Astăzi, există o generație care își amintește de acele timpuri, iar temerea sa în acest moment este aceea că, din moment ce Rusia este din nou în ascensiune și încearcă să recupereze multe dintre teritoriile pierdute, s-ar putea irosi

încercarea de eliberare a acestor popoare și ar putea reveni traiul cumplit sub o guvernare autoritară.

Sunt mândru că am jucat un rol oricât de mic în eliberarea unei națiuni, dar întâmplările care au dus la căderea Zidului Berlinului și cele imediat următoare m-au schimbat în rău pentru totdeauna. Lucrurile pe care le-am văzut, deciziile pe care le-am luat, acțiunile pe care am fost obligat să le întreprind la momentul acela m-au transformat în persoana în pielea căreia mă străduiesc să trăiesc, chiar și în prezent. Aceste evenimente mi-au distrus încrederea în umanitate pentru o lungă perioadă, reducând noțiunea de prietenie la un gest golit de orice semnificație. Aveam șase ani când serviciile sociale m-au clasificat drept un copil problemă, o etichetă de care am reușit să scap în cele din urmă. Dar după evenimentele din 1989, totul s-a schimbat pentru mine. Am devenit un om singuratic, furios și suspicios, care evita să stabilească relații de orice fel și, în plus, își dădea silința să-i îndepărteze pe ceilalți. De ce? Deoarece, ca să-l citez pe avocatul Kobayashi (jucat de Pete Postlethwaite) din filmul *Suspecți de serviciu*, „Nu poți fi trădat dacă nimeni nu îți este apropiat.”

Instructajul pre-op (pre-operațional)

DUPĂ CUM ȘTIE MAI TOATĂ LUMEA, iar aceia dintre voi care nu au o experiență militară propriu-zisă intuiesc probabil, informațiile referitoare la geografia zonei de luptă – calibrul inamicului, puterea sa (numerică), localizarea și armamentul – trebuie să fie cât mai exacte pentru ca misiunea să aibă șanse reale de succes. Astfel, pentru ca citirea acestei cărți să fie o experiență utilă, există câteva lucruri pe care trebuie să le cunoașteți înainte de a ne începe călătoria.

Personajele pe care le veți întâlni aici sunt/au fost oameni în carne și oase. M-am străduit să le descriu, referindu-mă la personalitatea, rolul și acțiunile lor din lunile dinaintea căderii Zidului Berlinului. Dar, așa cum probabil vă așteptați, numele au fost schimbate pentru a-i proteja atât pe cei inocenți, cât și pe vinovați, deși aceștia din urmă merită mult mai puțin.

Denumirile și descrierile topografice sunt autentice pentru momentul acela. Dar după căderea Zidului Berlinului, disoluția Republicii Democrate Germane (vechea Germanie de Est), retragerea forțelor sovietice din Europa de Est și aparentul deces al comunismului, multe dintre locurile acestea și-au schimbat numele. De asemenea, în încercarea de a șterge amintirile dureroase ale ultimilor patruzeci și unu de ani – între 1948 și 1989 –, altele au dispărut complet.

Spre deosebire de poveștile care apar în cărți, în filmele difuzate la cinema sau la televizor, viața unui agent operativ sau a unui agent de teren, în lipsa unui termen mai bun, este, de obicei, monotona. Aș merge până într-acolo încât să spun că este chiar plictisitoare. Și, cu toate că la timpul acela în Germania de Est exista pericolul cât se poate de real de a fi trădat și capturat de Stasi sau de KGB, un agent operativ își petrece și încă își petrece mai tot timpul stând, urmărind și așteptând să se întâmple ceva sau să apară cineva. Așadar, ca să nu transform cartea aceasta într-o plictisitoare „Dare de seamă”, m-am concentrat asupra momentelor în care *s-a întâmplat ceva*. Toate datele sunt corecte, dar momentele zilei nu sunt exacte decât în măsura în care o permite memoria și au mai degrabă rolul de a-l ajuta pe cititor să urmărească povestea cu ușurință. În afară de acest lucru, singurele detalii pe care mi-am permis să le modific au fost conversațiile purtate într-o limbă străină. Dar conținutul lor, deciziile luate și acțiunile rezultate – cele din timpul respectivelor conversații sau ulterioare lor – sunt corecte, după câte îmi amintesc. În plus, deși capacitatea de a reține cele mai mici detalii ale unor acțiuni și evenimente este vitală pentru piloții de Formula 1 sau pentru cei din probele sportive de bob și sanie, deoarece le permite să-și pre-ajusteze poziționarea pe pistă și să înceapă să ia curba cu mult înainte de a o vedea, ea poate fi un blestem pentru un soldat bine antrenat sau un agent operativ, căci îi permite memoriei să dezgroape evenimente trecute, pe care apoi să și le reamintească cu mare intensitate, reactivând toate imaginile, gusturile, mirosurile și amintirile pe care, de dragul sănătății sale mintale, ar prefera să le uite.

Mai 1985

Garnizoana Stirling Lines, Hereford

AM TRAVERSAT ȘOSEAUA care ducea de la corpul de gardă la poarta terenului de squash, o ieșire de urgență din tabără, și mi-am continuat drumul pe Șoseaua Hoarwithy, traversând spațiul verde și luând-o la stânga pe o alee asfaltată și îngustă. Ajuns în dreptul Turnului cu Ceas al Regimentului, m-am oprit, așa cum făceam adeseori. Nu mă interesa ora sau ceasul. Numele înscrise pe turn mă făceau să mă opresc și să mă gândesc la cei duși dintre cei vii. Membri ai Regimentului uciși în timpul unei acțiuni, care, prin urmare, „nu și-au încheiat misiunea”, ca de pildă sergentul Talaiasi Labalaba – legenda din Fiji a trupelor SAS, ucis în iulie 1972, în timp ce opera de unul singur un Howitzer (un obuzier) de 11 kilograme în timpul Bătăliei de la Mirbat¹, permițând astfel micii sale echipe să țină piept unui număr de 250 de teroriști; cele optsprezece persoane care și-au pierdut viața când elicopterul lor s-a prăbușit în apele înghețate ale Atlanticului de Sud, în timpul unui transfer între două nave, în noaptea zilei de 19 mai 1982; căpitanul

---

¹ *Bătălia de la Mirbat* a avut loc pe 19 iulie 1972, în timpul Războiului Civil din Oman, susținut de gherilele comuniste din Yemenul de Sud și în decursul căruia Marea Britanie a sprijinit guvernul (din Oman) cu trupe ale serviciilor speciale. (*n. trad.*)

Gavin (John) Hamilton distins cu decorația Crucea Militară, care a murit în ziua de 10 iunie a aceluiași an, în timpul unei operațiuni din spatele liniilor inamice, în Insulele Malvine, și mulți alții, prea numeroși pentru a putea fi menționați aici. Unii, ca de pildă Talaiasi Labalaba, fuseseră uciși înainte de sosirea mea la Regiment, dar erau alții pe care îi cunoscusem personal și a căror pierdere ne îndurera pe toți.

M-am întors cu spatele la ceas și, în vreme ce îmi continuam drumul pe potecă, spre clădirea care adăpostea Poliția Ministerului Apărării – căreia noi îi spuneam „Cabana polițailor” –, am văzut un om care nu poate fi descris decât ca unul dintre cei mai dubioși indivizi cu care se putea lăuda Regimentul.

Dawson.

Era înalt, subțire și voinic, iar singurul indiciu al vârstei sale înaintate era părul lui cărunt. Era îmbrăcat din cap până în picioare în MID (material cu imprimeu disruptiv), pe care civilii îl numesc echipament de camuflaj, o pereche de pantaloni de luptă și un impermeabil cu logoul Forțelor Speciale. Sub impermeabil purta o cămașă verde-oliv, iar în picioare, o pereche de bocanci militari de un verde-închis.

Acesta era unul dintre lucrurile neobișnuite de la Regimentul nostru: la momentul acela, nu părea să existe un cod vestimentar bine definit. Echipa OS (Operațiuni Speciale), care era gata de intervenție douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, călătorea în haine civile, așa că, după cum ar fi de așteptat, dacă nu aveau antrenament, purtau echipament civil și părul lung. Înaintând de-a lungul liniilor, puteai vedea o varietate de pantaloni, cămăși și încălțări, toate britanice, dar care erau menite a fi utilizate în diferite teatre de operații: în junglă, în deșert sau în spațiul nord-european.

Spre deosebire de unii dintre noi, care arătam ca niște saci de gunoi, chiar și în costume de 2.000 de lire sterline, comandate de pe Saville Row, Dawson era unul dintre acei indivizi rari care nu poartă o uniformă pur și simplu; aceasta stătea pe el ca și cum ar fi fost a doua lui piele, ca și cum s-ar fi născut cu ea. Părea tipul de om care arată șic chiar și dacă ar pune pe el un sac negru.

Era ofițer superior, colonel, pare-mi-se, deși nu-mi amintesc să fi purtat vreodată grade. Nu era un lucru neobișnuit. Puțini ofițeri ai Regimentului își purtau gradele pe jacheta impermeabilă. Această haină nu are epoleți – așa că nu aveai unde să prinzi stelele sau coroana.

Nu făcea parte dintr-un escadron sau din CGR (Cartierul General Regimental – Centrul de Comandă). Era cunoscut ca un agent liber. Venea și pleca, iar când se afla undeva era doar atunci când era nevoie de el, când avea o treabă de făcut.

După ce distanța dintre noi s-a micșorat, am observat că zâmbea.

— 'Neața, Tom!

Regulile nescrise ale Regimentului spuneau că ofițerii care te cunosc pot să-ți spună pe numele mic, dar tradiția aceasta nu se aplica de ambele părți.

— 'Neața, șefu'!

Când am ajuns unul lângă celălalt, s-a oprit.

— Ce faci după pauza de ceai din dimineața asta?

Ultima persoană cu care voiam să am de-a face în acea dimineață era Dawson. Omul era ceea ce militarii numesc a fi „managerul perfect”, adică cineva care posedă „cei trei C”. Era „corect, categoric și cumsecade”, dar Dawson avea întotdeauna și un plan secret. Faptul că era abordabil și blând la vorbă îl făcea anchetatorul perfect și, prin urmare, un animal foarte

periculos. Era genul de om care te face să-i încredințezi cele mai întunecate și mai primejdioase secrete ale tale. Mi-am stors creierii, dar nu mi-a venit nimic în minte.

— Nimic, șefu'!

— Foarte bine! Știi unde este biroul meu?

Știam. Biroul lui Dawson se afla într-o clădire cu un singur etaj, care era lipită de Cabana polițailor, în spatele Arsenalului escadronului.

— Sigur, șefu'!

A pus o mână pe umărul meu și a strâns-o, în timp ce își continua drumul pe alee.

— Bravo! Să zicem 11:30, în cazul acesta?

Mi s-a strâns inima. Procesul de cedare a rezistenței se pusese deja în mișcare.

— Da, șefu'!

Era 11:25 când am bătut la ușa lui Dawson. Un soldat bun ajunge întotdeauna cu cinci minute mai devreme la o paradă sau la o întâlnire, și până în ziua de azi urăsc proasta organizare temporală. Când întârzii, chiar și la o bere cu un amic, nu faci altceva decât să îi transmiți celuiilalt că timpul lui este mult mai puțin important decât al tău.

Din cealaltă parte a ușii a venit un strigăt.

— Intră!

Mă aflu pentru prima dată în biroul lui Dawson. Un covor gri de tip industrial acoperea podeaua, iar încăperea era aproape goală. Ca și cum i-ar fi lipsit un locatar permanent. Era un birou, în spatele căruia stătea acum Dawson, mângăind ceva într-o agendă tip A4; o masă îngustă era lipită de perete chiar în spatele său, iar de partea biroului în care mă aflu eu era un scaun, dar lipseau orice obiect de natură personală și orice fel de fotografie; nici măcar un calendar nu avea.

Cel de-al doilea lucru pe care mi-l amintesc în legătură cu biroul acela este mirosul. Mirosea a umezeală. Ca un depozit care a stat închis o săptămână sau două.

A ridicat capul și mi-a zâmbit.

— Ia loc. Imediat termin aici.

Apoi s-a întors la ceea ce scria. Stinghereala mea vizibilă l-a amuzat, căci după câteva secunde, fără să ridice capul, a spus:

— Nu este nevoie să fii atât de îngrijorat. Este o discuție informală. Nu vreau decât să aflu câte ceva despre tine – pentru baza de date.

M-am forțat să zâmbesc. Am știut ce urma să se întâmple. Când te înrolezi în armată, trebuie să semnezi Legea Secretelor Oficiale. Apoi, mai târziu, dacă ești promovată în Forțele Speciale, sau într-o altă unitate unde ai acces la materiale secrete, ca de pildă în Regimentul Antiaerian (un Regiment de Artilerie Regală responsabil cu armele nucleare ale Marii Britanii) sau la Biroul de Informații Secrete, ești supus unei așa-numite verificări negative (VN): tu și familia imediată sunteți cercetați, dar superficial. Dar pentru că trecusem deja prin aceste două procese, ceea ce urma să se întâmple era probabil o verificare mult mai severă. M-am gândit că voi fi supus unei verificări pozitive (VP) și, în ciuda cuvintelor lui Dawson, aveam toate motivele să fiu îngrijorat.

Viața mea personală și cea a întregii mele familii, trecutul și prezentul nostru, urmau să fie puse sub microscop. Toate aspectele vieții fiecăruia dintre noi, viu sau mort, vor fi examinate amănunțit. Dar ceea ce mă îngrijora cel mai mult era trecutul meu despre care nu vorbeam niciodată, nici măcar cu cei mai apropiați prieteni.

Însă trecerea de VP ar deschide probabil o multitudine de uși, nu toate plăcute, dar totuși unele mi-ar putea oferi

oportunități la care majoritatea soldaților pot doar să viseze. Uși care mi-ar permite accesul la informațiile pe care numai câțiva privilegiați le văd sau le cunosc. M-ar transforma dintr-o persoană antrenată să îndeplinească cele mai dificile misiuni în locuri care nu pot fi descrise decât ca niște căcăstori din lumea a treia, în cineva care, în fine, ar putea afla răspunsurile la întrebarea „de ce”. Deși a nu trece de procesul de VP nu ar fi pus capăt imediat carierei mele în cadrul Regimentului, totuși mi-ar fi redus semnificativ șansele de promovare ulterioară, iar cunoașterea faptului că nu am acces la noi încercări și oportunități ar fi reprezentat o nemulțumire constantă de-a lungul carierei mele. Era o zi care mă așteptam să vină cândva, dar acum, că sosise acel moment, mă îngrijora.

Ceea ce mă speria cel mai tare în legătură cu acest proces era faptul că știam că, odată ce această discuție informală se încheia, iar eu reveneam la programul meu obișnuit, Dawson va începe să cearnă informațiile pe care eram pe cale să i le furnizez, selectându-le doar pe cele de care era interesat. Acestea puteau fi foarte bine aspecte capabile să-mi facă mult rău, iar în tot acest proces, să distrugă sistematic trecutul familiei mele disfuncționale; să inspecteze toate micile indiscreții; să scoată la suprafață toate micile secrete murdare ale rudelor mele; să sublinieze până și cea mai mică fisură a caracterului, trecutului și legăturilor mele; să găsească orice lucru care m-ar fi făcut vulnerabil la șantaj sau manipulare din partea organizațiilor infracționale sau a agențiilor de spionaj străine. Apoi, după ce va termina de săpat în trecutul meu, se va decide dacă ceea ce s-a descoperit mă califică a fi un posibil risc de securitate.

Cu toate acestea, în cele din urmă, nu voi ști dacă am trecut sau nu de procesul de verificare. Aș afla numai dacă cei implicați o consideră necesar.

Au trecut mai bine de patru minute până ce Dawson a ridicat din nou capul, dar agenda care se afla pe birou, în fața lui, a rămas deschisă, iar stiloul l-a păstrat în mână. Au fost patru minute în care neliniștea mea a crescut treptat.

S-a lăsat pe spate în scaun și a zâmbit.

— Ce ar fi să începi prin a-mi spune câte ceva despre tine?

— De unde să încep?

— Bine ar fi să o iei de la început: când și unde te-ai născut?

Dawson începea cu întrebări simple, ale căror răspunsuri le cunoștea deja; era vorba despre informații pe care le aflase din dosarul meu personal, o tehnică deseori folosită de ancheta-tori. Procedeu era simplu: îl calmezi pe subiect și stabilești un raport cu el înainte de a ajunge la chestiunile importante, la informațiile care îl interesau cu adevărat.

— Martie cincizeci și doi, Spitalul Municipal din Londra, Whitechapel, zona de est.

— Părinții?

— Amândoi britanici. Născuți în East End. Nu departe de sunetul clopotelor de la biserica St. Mary-le-Bow. *Cockney* veritabili.

Dawson a zâmbit.

— Iar bunicii?

Acum ne apropiam de zona minată.

— Bunicii din partea tatălui, amândoi britanici – din cartierul East End.

Și-a desprins privirea din agendă și a ridicat din sprâncene.

— Iar părinții mamei?

Nu avea rost să încerc să atenuez impactul loviturii.

— Mama a fost prusacă, din partea care acum aparține Poloniei. Bunicul meu a fost italian – din Napoli.

— Când au venit aici? În Marea Britanie?

— Nu cunosc datele exacte. Tot ce știu este că s-a întâmplat înainte de începutul celui de-al Doilea Război Mondial, în jur de 1935-1936.

Și a reînceput să noteze.

— Au fost în lagăr în timpul războiului?

— Nu.

A ridicat din nou capul și și-a arcuit sprâncenele. Un asemenea lucru era cel puțin neobișnuit. Mai toți cei care imigraseră în Marea Britanie venind din Germania și din țările care alcătuiau puterile Axei (acele țări care se vor alia în cele din urmă cu Germania Nazistă a lui Hitler) înainte de război se treziseră reținuți cât se poate de repede, fiind văzuți ca posibili spioni sau sabotori și duși în lagăre special construite, ca cel din Insula Man.

— Trăiesc încă?

— Au murit cu toții.

— Iar părinții tăi, sunt amândoi în viață?

— Din câte știu eu, da. Mama suferă de scleroză multiplă și în prezent se află într-un azil din Cheshire, lângă Chippenham, comitatul Wiltshire.

— Iar tatăl?

— Ultima dată când am auzit de el, își irosea viața prin Australia. În Sydney, cred.

— Așadar, nu sunteți apropiați?

— Nu. A plecat de acasă când aveam cinci ani. De atunci nu l-am mai văzut decât de câteva ori.

Dawson a zâmbit. Era unul dintre zâmbetele acelea care spuneau: știu că doare mai mult decât lași să se vadă.

— Ai avut o copilărie fericită?

M-am așezat mai bine pe scaun.

— Nu chiar. La un an după plecarea tatălui meu, mama, incapabilă să mai îngrijească singură trei copii cu vârsta de sub șase ani, a contactat serviciile sociale și așa am fost instituționalizat în următorii nouă ani.

Am zâmbit.

— Sunt și acum unii care spun că ar trebui să mă aflu tot acolo.

Lui Dawson i-a pierit zâmbetul.

— Trebuie să fi fost o experiență înfricoșătoare pentru un copil de șase ani, nu?

— Nu a fost totul rău; în acei primi ani am învățat lecții de viață esențiale.

— Ca de pildă?

— Că nu are niciun rost să încerci să te înțelegi rațional cu unii oameni. Odată ce nu mai ascultă și discuția trece la etapa țipetelor și a urltelor, argumentele nu mai contează. Prin urmare, de ce să nu depășești etapele neproductive și să nu treci direct la folosirea violenței?

Ochii lui Dawson s-au mărit.

— Este o strategie periculoasă pentru cineva atât de tânăr și, probabil, nu foarte bine făcut, ba chiar unul dintre cei mai mici copii din instituție, bănuiesc?

— Nu chiar. Un scaun este numai bun la ajustarea diferențelor de înălțime și putere. Lovești zdravăn un copil mai mare peste șolduri sau peste genunchi cu un scaun metalic și, dacă ești rapid, îl poți face să sufere destul, încât să nu se mai ridice.

Pe chipul lui Dawson s-a lățit un rânjet.

— Și ce te-a făcut să te înrolezi în armată?

— Pe scurt, la trei săptămâni după ce am ieșit de la internat, eram pe drumuri, trăiam pe străzi. Înrolarea nu a fost atât o decizie profesională, cât mai degrabă un act de disperare.

Dawson se opri din nou din scris.

— Unii dintre colegii tăi spun că uneori nu ești cea mai prietenoasă persoană din lume. Că îți este greu să stabilești prietenii.

Am zâmbit. Nimic din ce puteam să-i spun nu îi era necunoscut.

— Având în vedere copilăria mea și viața dusă în adolescență, cred că unii ar zice că am serioase „probleme cu încrederea în ceilalți”.

A deschis un dosar de culoarea pielii care se afla lângă el pe birou.

— De fapt, în primul raport confidențial despre tine în calitate de sergent, comandantul tău de la Regimentul de Parașutiști a scris: „Omul acesta ar face bine să învețe arta diplomației.”

Am zâmbit.

— Așa a scris. Dar asta nu l-a împiedicat să-mi dea calificativul R – Rezultate remarcabile – în anul acela și în cei doi care au urmat.

Dawson a frunzărit paginile raportului și a confirmat spusesele mele.

— Adevărat.

Apoi a ridicat capul și s-a uitat fix la mine.

— Dar, având în vedere raportul, ar fi corect să spunem că nu prea suportți proștii?

Privirile ni s-au întâlnit.

— Nu îi suport deloc. Viața de soldat este și așa una destul de complicată. Nu înțeleg de ce să-mi îngreunez și mai mult viața sau să fiu ucis pentru a-l face fericit pe un idiot.

Dawson a schimbat macazul.

— Așadar, ai vreun schelet în dulap despre care ar trebui să știi?

— Cum adică?

— Să zicem rude care au deviat de la drumul drept, care s-au apucat de ilegalități, care s-au asociat cu puteri străine; teroriști?

Abia m-am abținut să nu râd.

— Toată familia mea este alcătuită din *cockney*. Tata și frațele lui au mers la școală cu gemenii Kray¹. De fapt, unchiul Alfie a stat închis trei ani la Parkhurst, din cauza „asocierii” sale cu gemenii. Ilegalitățile fac parte din viața noastră. Ne sunt înscrise în gene și consolidate de laptele matern.

Expresia lui a devenit acum una gravă.

— Ți se aplică și ție?

— Nu. Dar cine știe ce s-ar fi întâmplat dacă nu mă înrolam.

Discuția despre mine și ai mei a continuat încă o jumătate de oră, uneori reluând subiecte, traversând din nou și din nou aceleași teme, asigurându-se că voi da același răspuns a doua și uneori a treia oară. Apoi a spus:

— Povestește-mi despre soția ta și familia ei.

Rahat!

Să nu mă înțelegeți greșit, erau și încă sunt oameni buni, dar originea lor, ei bine...

— Sunt toți din Belfast.

— Sunt romano-catolici sau protestanți?

---

¹ Frații Ronald „Ronnie” și Reginald „Reggie” Kray au fost niște gangsteri celebri, membri importanți ai organizațiilor de crimă organizată din cartierul londonez East End, în perioada 1950-1960. (*n. trad.*)

Corectitudinea politică nu era la modă pe atunci, cel puțin nu în rândurile armatei.

— Protestanți. O familie de protestanți loialiști.

Dawson reîncepuse să ia notițe, dar l-am auzit spunându-și în barbă:

— Ei bine, este util.

Dialogul nostru „informal” s-a încheiat după patruzeci de minute și, în vreme ce mă îndepărtam pe alee pe lângă Cabana polițailor, dincolo de poarta principală, și mă apropiam de popota sergenților, habar nu aveam ce impresie făcusem.